Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXVIII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PONDELJEK, 11. FEBR. (FEB. 11), 1935. Subscription $6.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 29

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Kongresni odsek potlačil evidenco proti Wall Streetu

General Butler potrdil obdolžitve ameriškega pisatelja, ki je preiskal ozadje Morganove fašistične zarote. Urednik italijanskega lista povedal imigracijskemu komisarju, da Mussolinijevi agentje intrigirajo med člani italijanske narodnosti v uniji krojaških delavcev. Green zahteva federalno preiskavo

Washington, D. C. — John L. Spivack, ameriški pisatelj, je obdolžil člane komiteja nižje kongresne zbornice, ki so preiskovali nacijske in druge neameriške aktivnosti, da so potlačili obtežilno evidenco proti Wall streetu, da je financiral kampanjo, katere cilj je bila vzpostavitev fašistične diktature v Združenih državah. Spivackove obdolžitve so ustvarile senzacijo v kapitolu.

Obdolžitve je delno potrdil general Smedley Butler, bivši načelnik ameriških pomorščakov, kakor tudi nekateri člani komiteja, ki je vodil preiskavo fašističnih aktivnosti v tej deželi.

Spivack je dejal, da kongresni komitej ni objavil izjav generala Butlerja, v katerih je poudarjal, da je Morganova finančna hiša hrbtenica kampanje za ustanovitev fašistične diktature v Ameriki.

Drugi obtežilni material, ki ni prišel na dan, je bila evidenca, da je neki newyorški broker, ki je ponudil diktaturo Butlerju pod pogojem, da zbere armado 500,000 vojnih veteranov in uprizori pohod v Washington, tudi obljubil generalu, da bo lahko dobil potrebno orožje na kredit pri Remington Arm Co. s posredovanjem Du Pontov, municijskih magnatov.

Dalje je Spivack dejal, da je komitej odklonil preiskavo aktivnosti Mussolinijevih agentov, ki širijo fašistično propagando med ameriškimi Italijani. Vsi ti agentje so na plačilni listi italijanskega diktatorja.

Zadevno evidenco je predložil kongresniku J. W. MacCormacku, načelniku komiteja, Girolama Valenti, urednik italijanskega dnevnika "La Stampa Libera". MacCormack je dejal, da je njegov komitej izčrpal sredstva za nadaljevanje preiskave in mu priporočil, naj se oglasi v uradu imigracijskega komisarja. Tam je Valenti povedal, da so Mussolinijevi agentje dobro založeni z denarjem in da širijo fašistično propagando v uniji International Ladies Garment Workers, ki je včlanjena v Ameriški delavski federaciji in ima veliko članov italijanske narodnosti v New Yorku in drugih mestih.

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je takoj apeliral na ameriško vlado, naj uvede temeljito preiskavo aktivnosti fašističnih agentov v unijah, zaeno pa je posvaril člane, naj ne nasedejo fašistični propagandi.

"Ameriška delavska federacija", je dejal Green, "smatra, da sta oba, fašizem in komunizem, nevarna demokratičnim institucijam. Oba se naslanjata na diktaturo in zaradi tega bo federacija pobijala fašistične in komunistične aktivnosti v unijah v New Yorku in drugod."

Dreiserjeve knjige prepovedane na Bavarskem

Monakovo, Nemčija, 9. febr. — Knjige ameriškega pisatelja Dreiserja so prepovedane na Bavarskem. Nemška tajna policija (GSP) je namreč vdrla v tukajšnjo knjižnico in zaplenila vse kopije knjig "An American Tragedy" in "The Genius". Vprašanja, zakaj so avtoritete to storile, so izzvala uradni odgovor, "da Nemčija smatra Dreiserjeva dela za nevarna morali nemškega ljudstva."

STRACHEY NE VIDI REŠITVE ZA KAPITALIZEM

Chicago. — (FP) — Vsi napori Rooseveltove administracije, da izvede gospodarsko obnovo preko NRA in njenega programa socialnega zavarovanja, ne bodo rešili profitnega sistema pred polomom, je izjavil John Strachey, angleški pisatelj in bivši član parlamenta, veliki množici, ki je prišla na njegovo predavanje.

Strachey je pokazal na dejstvo, da so mezde pod NRA porasle samo za 8 odstotkov, dočim so cene življenskim potrebščinam poskočile za 9.6%. Uveljavljenje starostnega in drugega socialnega zavarovanja bo le neznatno povišalo kupno silo, toda stroške tega zavarovanja bodo morali nositi uposleni delavci, kar pomeni, da Amerika ne more pričakovati vrnitve prosperitete. Mazila Rooseveltove administracije, s katerimi skuša ozdraviti bolni kapitalizem, ne bodo pomagala.

Strachey je dalje rekel, da odnošaji med delavci in kapitalisti postajajo neznosnejši od leta do leta in isto velja za odnošaje med kapitalističnimi državami in to iz razloga, ker kapitalistični sistem bazira na nasilstvih.

Izgredi brezposelnih delavcev v Angliji

Policija rešila člana parlamenta iz rok razkačene množine

London, 9. feb. — Oliver Stanley, minister dela, se je moral sinoči umakniti z govorniškega odra v dvorani mestne hiše v Newcastlu, ko je skušal brezposelnim delavcem pojasniti novi zakon brezposelnega zavarovanja, ki je reduciral podporo brezposelnim. Brezposelni so prej zahtevali, naj Stanley sprejme njihovo deputacijo, kar pa je odklonil, nakar je množica petsto oseb vdrla v dvorano in prisilila Stanleyja na umik z odra. Pozvana policija je imela dosti dela, da je razgnala brezposelne in preprečila nemire.

London, 9. febr. — Nezadovoljstvo brezposelnih z vladnim načrtom, ki določa redukcijo podpore, se očituje v novih izgredih, ki so zadnji četrtek izbruhnili v Londonu in v nekaterih drugih krajih. Razdražena množica brezposelnih moških in žensk je napadla na shodu konservativca in člana parlamenta W. S. Liddala, ko je nastopil na shodu v svojem distriktu. Ko je Liddall pričel hvaliti vladni načrt, se je množica zakadila proti njemu in ga pognala z odra. A ko ne bi bila takoj pozvana policija, ki je rešila Liddalla iz rok brezposelnih, bi mu slaba predla. Policija je potem spremila Liddalla do avtomobila, s katerim se je hitro odpeljal. Demonstracije so se nato nadaljevale na ulicah in policija je imela veliko dela pri razganjanju množice.

Istočasto je premier MacDonald govoril v Londonu, toda brezposelni delavci so ga sovražno sprejeli. Do bitke sicer ni prišlo, toda poslušalci so večkrat prekinili premierja z žvižganjem in vzkliki. Množica se je nekoliko potolažila šele potem, ko je MacDonald izjavil, da je bila uvedena preiskava in da je bila redukcija brezposelnostne podpore odložena in da bo ta zadeva čakala rezultata preiskave.

Domače vesti

Smrtna nesreča v rovu

Mulberry, Kans. — John Železnik, star 67 let in doma iz Škocijana na Dolenjskem, je 5. febr. umrl za poškodbami, ki jih je dobil pri delu v premogovniku dne 1. t. m. Bil je član društva 65 SNPJ in tu zapušča sina, v starem kraju pa ženo in dva druga sinova.

To JE novica!

Chicago. — Math J. Turk, bivši gl. tajnik SNPJ, je zadnjo soboto imel nenavaden obisk, prav za prav prvi obisk te vrste v osemnajstih letih svojega zakonskega življenja. Njegova žena je porodila hčerko, prvorojenko. Math pravi, da ga ta "špas" poleg običajnih stroškov stane še posebej $75, namreč toliko je izgubil v stavah, da bo njegov prvi otrok po 18 letih — sin, pa ga je potegnil. Kljub temu je silno vesel in prav nič mu ni žal tega denarja. Njegovi prijatelji in znanci nimajo nobenega vzroka, zakaj ne bi z njim delili tega očetovskega veselja.

Novi grobovi v starem kraju

Export, Pa. — Josipina Kos je prejela žalostno vest, da je v Selcih pri Št. Petru na Krasu umrl njen oče Matija Smrdel v starosti 76 let. Pobrala ga je pljučnica. V Ameriki zapušča dva sinova in hčer, v starem kraju pa eno hčer.

Milwaukee. — Semkaj je prišla vest, da je na Pohorju umrl Jos. Marguč, ki je dolgo let živel v Milwaukeeju. Star je bil okrog 48 let, doma iz Videža pri Laporju in za časa svojega bivavanja v Ameriki je bil član SNPJ.

Calumet, Mich. — Amalija Madronič je prejela žalostno vest, da je v Svibniku pri Črnomlju v Beli Krajini umrl njen brat Jože Levstik, ki je dolgo let bival v Calumetu, toda ob času velike stavke rudarjev v tem kraju leta 1912 je odšel w stari kraj z ženo in otroci. Umrl je v starosti 65 let.

Nov grob v Sheboyganu

Sheboygan, Wis. — Tu je umrla hrvaška mladenka Mary Blažič, stara 20 let.

Nov grob v Clevelandu

Cleveland. — Umrl je Jos. Urbančič, star 45 let in doma iz Hrusulja pri Gorici. V Ameriki je bil 15 let in tu zapušča ženo in sestro. Bil je član SNPJ.

Stalin postal član sovjetske vlade

Moskva, 9. febr. — Josef Stalin, ki kot generalni tajnik komunistične stranke načeluje proletarski diktaturi sovjetske Rusije, je bil sedaj izbran za člana vlade.

Stalin je bil izvoljen za člana sovjetskega osrednjega eksekutivnega komiteja, ki je vrhovna zakonodajna, upravna in eksekutivna oblast Sovjetske unije in šteje samo 27 članov.

Stalin je bil imenovan za načelnika odseka, ki bo sestavil amendmente za demokratizacijo sovjetske ustave, da se omogočijo tajne volitve.

Kongresna preiskava telegrafskih družb

Washington, D. C.—Senator Burton K. Wheeler in kongresnik Sam Rayburn sta predložila kongresu skupno resolucijo, v kateri zahtevata, naj kongres preišče poslovanje ameriških telegrafskih kompanij.

IZPOVEDI HAUPTMANNOVIH PRIČ RAZTRGANE

Flemington, N. J., 9. feb. — Generalni državni pravdnik David T. Wilentz je včeraj brezobzirno raztrgal izpovedi štirih Hauptmannovih prič in naznanil, da bodo vse obtožene krivega pričanja.

Najprej je raztrgal izpoved Benjamina Heierja, ki je pričal, da je v noči 2. aprila 1932, ko je dr. John F. Condon plačal odkupnino $50,000 za ugrabljenega Lindberghovega otroka, videl Izidorja Fischa skočiti čez obzidje pokopališča St. Raymond. To izpoved je pobila državna priča Joseph J. Farber, ki je izjavil, da je ob 10. v isti noči njegov avtomobil trčil s Heierjevim v New Yorku in sicer v kraju, ki je deset milj oddaljen od omenjenega pokopališča. Druga državna priča Arthur Larson je zatrjevala, da Carlstrom, ki je izpovedal, da je videl Hauptmanna v noči ugrabljenja Lindberghovega otroka v Fredricksenovi pekarni, sploh ni bil v New Yorku tisti večer.

Tretja državna priča Alfred Budreau je pobila izjavo mrs. Harry Hoffove, ki je trdila, da je Budreau prišel s Fishem v njeno stanovanje in da je Fisch tam pustil neki zavojček. Budreau je dejal, da Fischa ni niti poznal in da ni videl mrs. Hoffove že več let.

Končno je nastopil policaj William Konietzko, ki je vodil L. Hardinga, Hauptmannovo pričo, na Lindberghov dom. Harding je pod prisego izjavil, da je Konietzko rekel, da je videl lestvo, katero je rabil ugrabljivec Lindberghovega deteta, na nekem avtomobilu, v katerem sta sedela dva moška, toda noben teh ni bil Hauptmann. Policij Konitzko je dejal, da je Hardingova izpoved navadna izmišljotina.

Vse kaže, da bo obravnava proti Hauptmannu zaključena v pondeljek zvečer in potem bo porota, ki jo tvori osem moških in štiri ženske, razpravljala o krivdi ali nekrivdi Hauptmanna, ki je obtožen ugrabljenja in umora Lindberghovega otroka.

Napoveduje povečanje števila ameriških obiskovalcev Rusije

Chicago. — G. E. Elansky, novi predsednik Inturista, sovjetske potniške organizacije v New Yorku, je v svojem razgovoru s poročevalci dejal, da bo najmanj 15,000 Američanov obiskalo sovjetsko Rusijo v tem letu. Razne ugodnosti, ki jih daje Rusija turistom, so povečale zanimanje za Sovjetsko unijo v Ameriki.

Elansky je dejal, da bodo skupino 500 oseb tvorili ameriški delegatje in njih družine, ki se udeleže mednarodnega kongresa fiziologov, ki se bo vršil v prihodnjem avgustu v Moskvi in Leningradu. Dobil je tudi zagotovilo, da se bo vpisalo v poletno šolo v Moskvi najmanj petsto ameriških dijakov. Preteklo leto je imela ta šola 215 ameriških dijakov, med temi vnuka Theodorja Roosevelta, bivšega predsednika Združenih držav. Hoteli, ki jih upravlja Inturist v Sovjetski uniji, se lahko primerjajo najboljšim v Ameriki, računajo pa nižje cene, je dejal Elansky.

Veletrgovec kapituliral

New York. — Po 11 tednih piketiranja velike trgovine S. Kleina na Union Squaru radi odslovitve 70 klerkov, je s posredovanjem narodnega delavskega odbora podjetje kapituliralo in se pobotalo z levičarsko Office Workers unijo. Vsem stavkarjem je plačalo po pet tednov mezde nazaj, pristalo na preferenčno uposlitev in položilo pet tisoč kavcije kot poroštvo, da se bo držalo besede. Radi efektivnega piketiranja je trgovina izgubila polovico biznisa, kar je odgovorno za kapitulacijo.

FLANDINOVA VLADA V NEVARNOSTI PADCA

Francoski radikalci žigosajo premierja, ker se je udeležil spominskih svečanosti v notredamski katedrali

FLANDIN SE ZAVEDA NEVARNOSTI

Pariz, 9. febr. — Premier Pierre-Etienne Flandin bo v bližnji bodočnosti najbrž izgubil službo kot načelnik francoske vlade, ker se je udeležil spominskih svečanosti za žrtvami, ki so padle v izgredih 6. februarja, v cerkvi Notre Dame. Francoski radikalci so mnenja, da je premier s tem izvršil neodpustljiv greh proti republiki in zato ga je treba kaznovati. Vprašanje odnošajev med cerkvijo in državo je sicer v Franciji mrtvo, toda kot vse kaže so radikalni člani parlamenta na to pozabili.

Tudi tisti radikalci, ki so doslej lojalno podpirali Flandinovo vlado, se togote. Premierjevo obnašanje smatrajo za škandal in zagrozili so z maščevanjem. Bivši premier Edouard Daladier se je tudi pridružil kritikom v napadih na Flandina. Radikalci bodo zahtevali od premierja, naj pojasni, zakaj se je udeležil spominskih svečanosti v notredamski katedrali. Oni hočejo izvedeti, da li Flandinovo obnašanje soglaša s stališčem njegove vlade.

Radikalni socialisti so povabili ostale opozicionalne grupe na konferenco, na kateri so razpravljali o načrtih za strmoglavljenje Flandinove vlade. Zedinili so se, da porinejo v parlament diskuzijo o dveh najbolj perečih vprašanjih, diskuzijo poročila komiteja, ki je bil imenovan lansko leto, da preišče vzroke izgredov v zvezi s Stavinskijevem škandalom in o razpustu napolfašističnih organizacij, v katerih so aktivni desničarji. Ker je znano, da Flandin ne odobrava stališča levičarjev v zvezi s temi vprašanji, bodo radikalni socialisti in druge opozicionalne grupe glasovale proti njemu, kar pomeni padec sedanjega režima.

Flandin se prav dobro zaveda preteče nevarnosti, toda vseeno upa, da bo izigral svoje nasprotnike, ki kopljejo grob njegovi vladi, vprašanje pa je, če se mu bo igra posrečila. On je komaj ušel porazu zadnji četrtek, ko je parlament razpravljal o odobritvi ukrepov članov njegovega kabineta. Pri glasovanju je zmagal z neznatno večino glasov, kar je preprečilo padec vlade. Sedaj je zabredel v hujšo zagato in opazovalci situacije napovedujejo gotov poraz Flandinovi vladi v bližnji bodočnosti.

Mehiška vlada išče poraženega predsedniškega kandidata

Mexico City, 9. febr. — Agentje mehiškega militarističnega departmenta so dobili instrukcije, naj se pridružijo iskanju generala Antonia I. Vallarreala, ki je bil pri zadnjih volitvah poražen kot predsedniški kandidat in o katerem se govori, da je aktiven v revolucionarnem gibanju za strmoglavljenje sedanjega mehiškega režima.

Vsesovjetski kongres odobril direktne volitve

Moskva, 9. feb. — Vsesunijski sovjetski kongres, najvišja oblast v Rusiji, je soglasno sprejel predlog za modifikacijo ustave, ki bo omogočil enako reprezentacijo in direktne volitve.

Pred zaključkom kongresa, ki je trajal devet dni, je bil izvoljen osrednji eksekutivni odbor 605 članov, med katerimi so vsi prominentni boljševiški voditelji.

V JEKLARSKI UNIJI SE KUHA REVOLTA

Pittsburgh. — (FP) — Petsto jeklarskih delavcev, katere je poslalo na člansko konferenco nad sedemdeset krajevnih unij kljub grožnji predsednika Tigheja o masni izključitvi, je zaključilo, da sprejmejo vrženo jim rokavico. Če mora priti do spopada med militanti in Tighejevo administracijo, tedaj je bolje, da se to čim prej stori.

V ta namen so izvolili posebni odbor, ki ima nalogo se soprijeti z voditelji unije radi unijske taktike. Če bo pa predsednik pričel z izključevanjem kakor je zagrozil, tedaj ima ta odbor nalogo, da prinese vso stvar pred eksekutivo Ameriške delavske federacije, kateri naj predloži tudi načrt za unioniziranje industrije.

Prihodnja konferenca "rank in fajlerjev" se bo vršila zgodaj v marcu. Bavila se bo s situacijo, ki mogoče med tem nastane v uniji radi možnih izključitev. Nadalje bo pretresala tudi program za prihodnjo konvencijo jeklarske unije, ki se prične 23. aprila v Cantonu, O.

Jeklarski delavci imajo v svoji revolti proti odrevenelemu vodstvu oporo tudi med rudarji. Isti čas se je vršila tudi konferenca 100 članov UMW, ki so se izrekli za skupno akcijo v slučaju, če pride do stavke za organiziranje kovinarjev.

Avstrijski nacij skušal umoriti ministra

Dunaj, 9. feb. — Avstrijske oblasti so prijele nekega hitlerjevca, ki je skušal umoriti nekega člana avstrijskega kabineta. Poročilo se glasi, da je nacij prišel v vladni urad, kjer je bil prijet, ker ni hotel pojasniti namena svojega obiska.

Amerika odpravila generalni konzulat v Moskvi

Akcija ameriškega državnega departmenta iznenadila zunanje kroge

Moskva, 9. febr. — Odprava ameriškega generalnega konzulata v Moskvi in odpoklic večjega števila osobja v ameriškem poslaništvu je dalo povod za razna ugibanja v tukajšnjih zunanjih krogih. Ameriški državni department je obenem tudi naznanil, da bodo sledile nadaljnje redukcije diplomatskega osobja v Rusiji, kar je povzročilo precej presenečenja.

Ta nenadni korak tajnika Hulla je vzbudil veliko pozornost, ker je bil podvzet tako hitro po naznanilu ameriškega državnega departmenta, da so se pogajanja med njim in sovjetskim poslanikom v Washingtonu glede kredita sovjetom in poravnavi ruskih dolgov Ameriki izjalovila na vsej črti in da ni upanja, da bi se obnovila.

Odprava generalnega ameriškega konzulata v Moskvi sicer ne pomeni, da Rusija ne bo imela ameriških konzulatnih uradnikov, kajti ostala sta eden konzul in eden podkonzul v Moskvi, katera bosta reševala vse v njun delokrog spadajoče zadeve za vso Rusijo.

Sovjetska vlada je upala, da bo Amerika imenovala nadaljnje konzule za druga ruska mesta — Leningrad, Odesa in Vladivostok, toda to upanje je šlo po vodi, ko so se pogajanja glede sklenitve trgovskega pakta med Združenimi državami in sovjetsko republiko razbila.

John C. Willey svetovalec ameriškega poslaništva v Moskvi, vodi poslaniške posle v odsotnosti ambasadorja Williama C. Bullitta, ki se zdaj zdravi v neki bolnišnici v Philadelphiji, s pomočjo petih tajnikov poslaništva.

ROOSEVELTOV NAČRT REVIDIRAN V SENATNI ZBORNICI

Odsek sprejel amendment, ki določa običajne plače pri federalnih projektih

ROOSEVELT SE BOJI PORAZA

Washington, D. C., 9. feb. — Predsednik Roosevelt je sinoči apeliral na senatorja Glassa, načelnika senatnega komiteja za apropriacije in hudega kritika "new deala", naj reši administracijski relifni načrt pred porazom v višji kongresni zborni ci.

Washington, D. C., 9. febr. — Zakonski načrt Rooseveltove administracije, ki predviduje apropriacijo vsote $4,800,000,000 za gradnjo federalnih projektov, da se ublaži brezposelnost, je bil v četrtek v senatnem odseku spremenjen s sprejetjem amendmenta, ki določa, da morajo delavci, ki bodo uposleni pri javnih delih, prejemati "običajne plače", to je, da ne smejo biti nižje od mezde, ki jo prejemajo delavci v privatnih industrijah v tistih krajih, kjer se grade federalni projekti. Člani senatnega komiteja za apropriacije so odobrili amendment z 12 proti 8 glasom.

Podadmiral Christian J. Peoples in drugi nasprotniki amendmenta so na zaslišanju pred senatnim komitejem argumentirali, da sta potrebni nadaljnji dve milijardi dolarjev, ako se bo delavcem pri javnih delih plačevala običajna mezda, toda komitej se ni oziral na te argumente.

Predsednik Roosevelt je poudarjal, ko je bil njegov načrt predložen kongresu, da je mesečna mezda $50 dovolj visoka za delavce pri federalnih projektih in dovolj nizka, da bo silila delavce na iskanje zaslužka v privatnih industrijah. Rooseveltova ideja je, da mesečni zaslužek $50 zadostuje za prehrano delavca in njegove družine in da je večje vrednosti kakor orezposelnostna podpora, ker ta škoduje morali tistih, ki jo prejemajo.

Amendment, ki ga je sprejel senatni odsek, je predložil senator Pat McCarran. On je argumentiral, da mesečna plača $50 je bolj nevarna z moralnega stališča nego brezposelnostna podpora, ker bi delavci pri vladnih delih čutili, da je vlada večji izkoriščevalec ko privatni podjetniki.

Cene potrebščinam dosegle najvišjo točko v petih letih

Chicago, 9. feb. — Cene glavnim življenskim potrebščinam, ki so stalno naraščale v zadnjih mesecih, so včeraj dosegle najvišjo točko na čikaškem trgu v zadnjih petih letih. To velja posebno za goveje meso, svinjino, maslo in jajca.

Cena maslu je poskočila na 36 centov funt, govedina na $14 sto funtov, svinjina na $8.30 sto funtov in jajca na 26½ centa ducat. To so najvišje cene, katere so farmarji prejeli za te potrebščine od l. 1930.

Istočasno je prišlo iz Washingtona naznanilo, da so cene 14 poljskim pridelkom dosegle točko predvojne dobe. Seznam teh pridelkov uključuje pšenico, bombaž, koruzo, ječmen, mleko in mlečne produkte.

Delavska zmaga v Angliji

Liverpool, Anglija, 9. febr. — Pri izrednih volitvah v distriktu Waventree je odnesel zmago J. J. Cleary, kandidat angleške delavske stranke. Porazil je konservativca Randolpha Churchilla, 23-letnega sina bivšega finančnega ministra Winstona Churchilla.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
SLOVENSKO NARODNO PODPORNO DRUŠTVO

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (Dec. 31, 1934), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Nemoralni filmi

Pred kratkim je organizacija igralcev in igralk v filmih v Hollywoodu izjavila v poročilu oblastnikom NRA za sestavo pravilnika v filmski industriji, da je bizniška etika filmskih magnatov najnižja med vsemi industrijskimi magnati v Združenih državah.

"V nobeni ameriški industriji, kolikor je nam znano, ne postopajo bosanje tako nesramno s svojimi delavci kakor postopajo filmski baroni in njihovi poslovodje z igralskim osobjem", se glasi omenjeno poročilo. "Igralce goljufajo z vsemi mogočimi triki in z lažmi; slehrna nepoštenost in sleparija, ki je sploh mogoča v ameriških industrijah, je tu v navadi. Poslovna etika filmskih družb je najnižja—kaj nižjega in gršega si ne moremo misliti".

Kadar povprečni človek čuje o Hollywoodu, mu takoj pridejo na misel famozni zvezdniki in zvezdnice v filmih, ki prejemajo tisoče dolarjev tedenske plače. Vse znanje preprostega človeka o filmih se suče okoli teh bogatih "zvezd", ki se valjajo na kupih dolarjev, prirejajo luksuzne zabave s seksualnimi orgijami in pijančevanjem vsako noč, se vozarijo naokrog kot kralji in kraljice, se poročajo in razporočajo vsake kvatre in sploh žive v največji moralni propalosti . . .

Nihče ne pomisli, da je teh igralcev in igralk z visokimi plačami zelo majhen odstotek in da bi bili filmski proizvodi brez velike večine ostalega igralskega osobja—docela neznanega javnosti!—absolutno nemogoči. In koliko je drugih delavcev—mehanikov, izdelovalcev scenerij, kameristov itd.—ki so za produkcijo filmov absolutno potrebni! Kdo jih omenja?

Unija filmskih igralcev pravi v svojem poročilu, da je v hollywoodskih studijih (ateljejih) čez 70 odstotkov igralcev in igralk, ki niso v vsem prejšnjem letu prejele niti tisoč dolarjev plače. Ti igralci—katere vidite v vsaki uliční množici na platnu—dobe komaj dva do tri cente od vsakega dolarja, ki ga občinstvo plača pri blagajni v kinoteatrih, dočim lastniki studijev prejemajo milijone dolarjev dohodkov letno. Osemdeset odstotkov vsega delavstva v Hollywoodu prejema komaj za golo eksistenco.

Marsikateri igralec, ki na platnu, oblečen v frak ali salonsko suknjo, razliva šampanjec po mizah in razmetava denar kakor kakšen milijonar, je v resnici tako ubog, da zmore komaj za "sandwitch" namesto večerje—potem, ko se je bogato "gostil" med igranjem. Dočim se občinstvu kaže na platnu kot vsega sit postopač—je po igranju morda omedlel, ker ni imel v žepu pet centov za frankfurtarico.

Vse to le od daleč pojasnjuje, kako malo pojma ima občinstvo zunaj Hollywooda o resničnih razmerah, v katerih živi 70 do 80 odstotkov igralcev in igralk v filmih. Njihovo "razkošno življenje" na platno radi zamenjamo z njihovim pravim življenjem zunaj igralskega ateljeja.

Istotako je zelo krivična sodba onega dela občinstva, ki—po komandi oficielnih moralistov—kritizira etično stran filmskih produktov in z gnojnico "moralične obsodbe" opleska vse igralce na račun kakšne vodilne "zvezde".

Oficielni in profesionalni moralisti, večinoma religiozni fanatiki, vidijo nemoralnost le v produktih filmske industrije, le proti tem vodijo kampanje in le zaradi teh "čistijo" kinoteatre (dasiravno so oni filmi, ki so od njih dovoljeni in označeni za "čiste", prav takšen gnoj in največkrat največja nesmiselnost kakor oni, ki jih označijo za "nečiste"), toda za ekonomsko izkoriščanje igralcev se ne zmenijo.

Nemoralnost filmov je v tem, ker so filmi v navskrižju z njihovo papirnato, dogmatično moralo, katere v splošni praksi ni nikdar bilo—ni pa v tem, ker so filmi producirani v naravnost suženjskih razmerah igralskega in ostalega filmskega osobja!

Magnatje so lahko skrajno nemoralni v gospodarskem odnosu do delavcev. To ni greh in se lahko spregleda! Magnatje lahko igralce izstradajo. To ni greh . . . Greh in nedostojno pa je, če magnatje svoje igralce slabo oblečejo na platnu!

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Sredstva za stare in onemogle

Manor, Pa. — Cetudi ni od tu nobenega dopisa, moram vseeno ugotoviti, da smo še živi. V tej okolici nas je le peščica Slovencev, ki se med seboj precej dobro razumemo v naših odnošajih.

Na društvenem polju ne moremo dosti napredovati, ker so delavske razmere tako slabe, da jih ni vredno opisati. V društveni blagajni pa imamo še vedno toliko, da lahko priskočimo na pomoč, če katerega člana zadene sila, da plačamo njegov asesment in ga tako ohranimo pri društvu.

Baš sedaj se veliko piše in razpravlja o brezposelnostnem zavarovanju in starostni pokojnini. Stvar pa je ta: Kje dobiti denar? Tam, kjer je, ga nočejo vzeti, kjer ga pa ni, ga seveda tudi ne morejo dobiti. Moje mnenje glede tega vprašanja je, da bi morale kompanije skrbeti za svoje delavce, ker so jim bili dobri, da so zanje skupaj spravili bogastva, ko so bili močni in zdravi. Takrat so jim nakupičili milijone in milijarde. Zakaj jim ne bi sedaj, ko so izčrpani in onemogli, dale vsaj nekaj nazaj v obliki starostne pokojnine in brezposelnostne zavarovalnine? Najprej so jim izpili kri in vse moči, požrli meso in mladost, sedaj pa bi jih radi vrgli na rame državi, katera naj jemlje denar revnim. Pravično bi bilo, da bi država v tem slučaju obdavčila kompanije in bogatine, da bi prispevali največ, ker so dobili od svojih delavcev največ.

Kompanije imajo na razpolago nove, mlade, sveže moči, ki so pripravljene garati zanje, dokler se ne bodo tudi ti izčrpali. Potem pa bi jih kompanije spet vrgle na cesto, ali pa državi na hrbet. Prav je, da država skrbi za stare in onemogle, toda sredstva za to mora dobiti tam, kjer se lahko dobijo — pri bogatih in premožnih! Vlada naj naloži davek, da bodo oni, bogatini, morali največ prispevali za to vzdrževanje.

Če bi v Washingtonu v resnici mislili pomagati delavcem in starim ter onemoglim, ki so dali vse svoje moči za profit izkoriščevalcem, bi sprejeli tako postavo, da bi kompanije morale skrbeti za svoje stare delavce direktno potom davkov. Vsak kompanist bi moral prispevati toliko in toliko, zvezna vlada pa bi morala imeti enak sistem starostnega in brezposelnostnega zavarovanja za vse države. Tu ne bi smelo biti nobene izjeme.

Kot pa se vidi, bi vlada najrajše naložila to breme delavcem, da bi oni sami prispevali od svojega zaslužka, ki ga že itak nič ni. Vsekakor bi morali sprejeti zakon, ki bi zahteval, da bi največ prispevali oni, ki imajo: lastniki rovov in tovarn, velikih premoženj in investicij.

Kakor se čita, si v kongresu belijo glave, kako bi se pomagalo brezposelnim in starim delavcem. Račun je čisto enostaven. Kako neki bodo vzeli pri delavcih, ko pa nič nimajo? Vzamejo naj tam, kjer je vsega dovolj, denarja in premoženja! Zakaj naj se dopusti, da bi par oseb kot so Melloni, Fordi, Morgani, Rockefellerji, Du Ponti in drugi posedovali vse bogastvo, milijoni in milijoni delavcev in njihovih družin pa naj stradajo in životarijo? Če to hočejo videti ali če nočejo, vseeno bo moralo priti tako, da se uvede nov sistem, ki bo dajal pravico vsem.

Bilo pa bi nespametno misliti, da si bo sedanji sistem vede in hote sam vrat zadrgnil. Ne. Ampak zadrgnil si ga bo kljub temu! Vsaj vse tako kaže. Druge poti ni. Delavci, ki štejejo večino, nimajo nič, peščica bogataševv, ki štejejo le nekaj tisoč, pa imajo vse. Prišlo je že tako daleč, da bo moral priti konec tej velikanski razliki in krivici. Izgleda, da so pri vladi kompanisti Bog oče, kongres je Bog sin, Roosevelt pa sv. duh. Torej trojica, ki je enih misli.

Že zopet je minilo leto, 11. feb., ki nas spominja na žalostno slovo, ko se je od nas poslovila naša ljubljena Mary Jug, rojena Žekar, ki je zapustila žalujočega soproga in štiri male otročičke, stare od 5 do 11 let. Oče v resnici zanje skrbi vzorno, zakar mu gre priznanje. Za pokojno žalujejo njeni najdražji in njeni starši, bratje in sestre. Zanjo žaluje vsa njena družina, ki se trajno spominja svoje sladke mamice.—**Ema Zekar.**

Odgovor in pojasnilo

Cleveland, O. — V Prosveti z dne 4. februarja je zajokal naš metropolski demokratski podvodja John Rožanc, češ, da Barbičevi dopisi več škodujejo Slovenskemu delavskemu domu, ko koristijo. Dopisnik je v zmoti. Prvič, oni dopis je bil moj prvi, ki se je tikal delniške seje SDD, po nekaj letih. Drugič je bilo poročilo tako, kot se je dogajalo, in sicer z malimi spremembami, kar bi Božanc lahko razvidel iz poročila Jožka Penkota, ki ga je pa seve drugače zavil in vtaknil vanj nekaj, kar ne odgovarja resnici, pač pa je porabil neresnično metodo, kot njegov boss.

Poročevalec A. D. je namreč hotel naprtiti meni, češ, da sem priporočal znižanje plače tajniku SDD, kar ni res. Tolmačil sem le, kaj se je razpravljalo na seji društva "V boj" št. 53 SNPJ radi delniške seje ter omenil stališče, ki ga naj zavzamejo zastopniki društva. Kar se je pa mene osebno tikalo, nisem bil ne za ne proti, ker mi je znano, da direktorji določujejo plače. Radi tega je on (Penko) pojasneval, koliko dela ima tajnik in da je plača premajhna. Nato se je oglasil Rudolf Kosič in vprašal Penkota: "Kako to? Meni si pa ti povedal, da se isto delo lahko opravi in da si ga ti opravljal in delal samo po 16 ur na mesec, plačo si pa prejemal $50.00 mesečno?" Na to vprašanje ni odgovoril; mora biti že resnica, kar je delničar Kosič povedal.

Poročevalec je pel slavo Rožancu, zato pa on misli, da bi moral tudi jaz opevati zasluge demokratov. To od moje strani ne gre. Da dom stoji, se ni treba nikomur za to hvaliti, kajti postavljen je bil radi potrebe slovenskih delavcev, ne pa radi slavospevov in zahval posameznim osebam.

Nadalje dopisnik navaja, da sem bil užaljen, ker nisem bil izvoljen. To ni res! Pač pa nisem bil zadovoljen radi taktike demokratov in ker je predlagal sam demokratski kandidat Rožanc, naj se voli z dviganjem rok. Da je tako predlagal, je bil siguren, ker mu je bila zmaga že prej zajamčena, zato noben izgovor, češ, da je delal za dom "radi narodnega čuta", ne pomaga. Tudi s tem, da je priporočal javno glasovanje, je pokazal, da se ne razume na parlamentarni red, ali je pa nalašč hotel kršiti točko o zborovanju. Saj niti parlamentarno glasovanje ne odgovarja zborovanju, kot se je vršilo.

Rožanc ni povedal, da škoduje domu in splošnemu delavstvu demokratska politika. Ako bi on in njegov pristaš izgubila pri demokratih vpliv. Ampak—znati se mora. Ona dva pa znata!

Demokratski governer države Ohio White in njemu naklonjeni zastopniki so naprtili davek na vstopnice, tako tudi sales tax. Ko društva prirejajo veselice, ni profita, radi tega ni rentanja dvoran. Temu niso krivi moji dopisi, pač pa demokratje s svojo politiko. Rožanc, Ameriška Domovina in njeni čitatelji, zapišite si to!

Anton Grdina lahko piše dopise v A. D. o krivicah, ki se gode katolikom v Narodnem domu na St. Clair ave. Barbič se pa ne sme zavzeti za člana soc. kluba ali društva SNPJ, ako se mu godi krivica, ko ga hoče demokrat "fiksat". Zadnjo je okej.

In tako misli celo sodrug, ker se mu pojmi še niso izbistrili. Jaz pa mislim, ako hoče napram nam nekdo trdo nastopati, zakaj ne bi še mi? O da, če bi poslal moje poročilo A. D. in pohvalil demokrate, bi prejel medaljo.

Sodrug je tudi dal "ukaze", da "ne pošiljati v liste vsega, kar ženske govorijo in delajo". Ta fant še ne pozna vseh žensk. On pravi, da je njegova dolžnost pisati o Slovenski dobrodelni zvezi. Res ima pravico, pozabil pa je, kot je že mnogo drugega, da je bila ženska pri SDZ, ki je razkrinkala poneverbe, in za svoje delo ni prejela nobene zahvale. Saj to je že metropolska navada, da se kaže tatu tam, kjer ga ni, a one, ki želijo delati v prid delavstva, pa skušajo uničiti potom umazane demokratske taktike.

Frank Barbič, 53,

Agitacija in veselica

Canonsburg, Pa. — Po sklepu zadnjega zborovanja zapadne pennsylvanske konference klubov JSZ in društev Prosvetne matice, ki se je vršila v novembru v naselbini Moon Run, priredi ta organizacija vrsto shodov po naselbinah v aprilu in maju letošnje spomladi. Govornik bo eden od eksekutive iz Chicaga.

Kakor se opaža, je zanimanje za te shode že precej veliko in naselbine se že pripravljajo, da bodo ti shodi obiskani mnogoštevilno in rodili obilo sadu med tukajšnjimi delavci. Namen te serije shodov v pennsylvanskih naselbinah je izobraževalnen in agitatoričen. Želja zastopnikov klubov in društev na zadnjem zborovanju je bila, aranžirati shode po vseh naselbinah, kjer so za to pripravne dvorane.

Na sodruge in somišljenike v teh naselbinah že sedaj apeliramo, da delujejo za čim večji uspeh vseh tu navedenih prireditev.

Sodrugi, primimo se dela vsi, da se bo članstvo naše zveze pomnožilo in število naročnikov Proletarca potrojilo! Opustiti moramo našo malodušnost, postati moramo res dobri agitatorji! K naprednim se bomo še le takrat prištevali, če aktivnejše posežemo v razredni boj potom naših socialističnih klubov in ako se bomo še bolj zanimali za naš socialistični tisk. V interesu socialistične misli je, da se razširita Proletarec in Prosveta. Ta dva lista bi morala imeti največ naročnikov, ker sta v resnici lista, ki učita in kažeta pot v boljšo bodočnost delavskega razreda.

Ker so časi jako resni in delavstvo prav počasi sledi naukom marksizma, se kapitalizem okrepčuje in mogočno vzdiguje svojo glavo. Delavstvo mora strniti svoje zrahljane sile tesno skupaj in se boriti, ne samo kritizirati.

Sodrugi in prijatelji, naše polje ni še izorano, naše organizacije so še šibke, naš tisk še ni razširjen! Zato pa na delo, sodrugi! Ne samo kakor dosedaj, ampak še z večjimi močmi za socializem! Pomniti moramo, da kapitalistični sistem obstaja vsled nevednosti ljudskih množic. Ker je to glavni vzrok in ker hočemo ta sistem odpraviti s korenino vred, je potrebno, da se izobrazujemo v smislu socialističnih načel.

Tukajšnji klub št. 118 JSZ priredi veliko predpustno veselico v soboto večer, dne 16. februarja, v dvorani društva št. 138 SNPJ. Igral bo Ludvikov orkester. Naš klub prav uljudno vabi vse tukajšnje in okoliške rojake in rojakinje, da se v največjem številu udeleže te zabave. Zagotavljamo vas s finim prigrizkom, prvovrstno pijačo in sploh s fino zabavo. Sliši se, da nas obiščejo tudi iz par bolj oddaljenih naselbin.

Na veselo svidenje! Za klub št. 118 JSZ,

John Koklich.

Boj za brezposelnostno podporo

Cleveland, O.—Že šesto leto teče, odkar je poročilo v Wall streetu. Kmalu zatem so nas pričeli tolažiti, da to ni nič hudega in da se prospériteta kmalu povrne. Posebno naš slavni prezident Hoover je to poudarjal in kapitalistično časopisje mu je pritrjevalo. Depresije pa ni hotelo biti konec. Ljudje so čakali in ob volitvah so si izbrali drugega prezidenta, "ki nam bo vrnil prosperiteto in ustvaril spet normalne razmere."

Sedaj, po šestih letih slišimo poročila, da je več ljudi na javni podpori ko kdaj prej. Vlada je že izdala veliko milijard za okrevanje kapitalističnega sistema, pa vse nič ne pomaga. Ves denar se navadno steče v žrelo Wall streeta, tam obstoji in ne prinese nobene koristi revnemu ljudstvu.

Vlada se spet pripravlja, da izda $4,880,000,000 za nadaljna relifna dela. Če bi vsak zaposlen pri teh delih dobil $50 na mesec, kar ne bi bilo dosti boljše od relifa, ampak ko se bo ves ta denar izčrpal, hajd nazaj na relif. Kakor izgleda, se bo to ponavljalo toliko časa, dokler bo spet počilo. Kaj se bo tedaj zgodilo, bomo videli.

Zavedni organizirani delavci se zavedajo, da to delovanje vlade nam ne bo prineslo nič kaj dobrega, zato so si dali nalogo, da se pritisne na vlado, da sprejme zakon za brezposelnostno zavarovanje, s katerim se bi odpravilo to sramotno beračanje okoli relifnih uradov, brezposelni bi pa prejemali bolj dostojno podporo, da bi si privoščili nekoliko večji kos kruha.

V Ohiu se je že pričelo delovati za brezposelnostno zavarovanje. Tukaj je priključenih več organizacij: A. F. of L. v Clevelandu, soc. stranka in Jugoslovanska sekcija brezposelnostnega zavarovanja in tudi Čehi imajo že močno organizacijo, ki dela v ta namen. Vse te grupe so se strnile skupaj in si nadale ime "Ohio Association for Unemployment Insurance". Da se ta stvar uresniči, se mora ves delavski sloj zanimati ter podpirati to akcijo. Zanašati se na relief, to nam ne bo prineslo nobene koristi.

Relifne oblasti so pričele odklanjati podporo onim, ki so zelo potrebni, ne vprašajo pa, kje bo siromak dobil živež za naprej. Znan mi je slučaj, ko sem delal v odboru kluba brezposelnih, da se pomaga onim siromakom, ki si niso mogli sami izprositi, da jim pomagamo, ali vse je bilo zaman. Ker smo zahtevali, da se siromakom pomaga, so poslali policijo in nas razpodili na vse strani. Težko je človeku, ko vidi tako siromaštvo, pa ne more pomagati. Drugič je človeku tudi težko, ko premisli, da ti siromaki so v večini volili kapitalistične kandidate v postavodaje in governerja, in se še danes ne zavedajo, da so ravno ti politikaši največ krivi njih trpljenja.

Videl sem slučaj pri neki poljski družini, ki ji je bila odvzeta podpora in niso imeli kaj jesti. Obrnili so se na naš klub brezposelnih, katerega člani so tudi oni, da jim pomagamo. Naš odbor je šel na delo in obiskal družino. Videl sem prizor, ki mi ne bo šel zlepa iz spomina. Vprašal sem jih, kje dobijo živež. Ženska je odkrila staro kastrolo, iz katere je zasmrdelo, da bi kmalu vznak padel. Povedala mi je, da so našli crknjenega purana "na dumpi" in so ga imeli za tri dni. Njih stanovanje ni nič boljše kakor onih, ki živijo "na dumpi".

Storija o temu bi bila dolga, ako bi hotel človek vse opisati. Relifne podpore pa le ne dobijo. Take so slike današnjega sistema. Ali bomo zmeraj to trpeli? Čas je, da se zdramimo! Relif je postal bankroten, beračiti ne puste. Edino kar nam še kaže je, da delujemo za brezposelnostno zavarovalnino. Ako dosežemo to, bomo lahko ponosni, da smo dobili eno zmago. Potem bomo šli naprej na drugo itd.

John Krebel.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Cleveland, O., Delničarka; — Vaš podpis mora biti objavljen.

—Federated Pictures.

Ferdinand Pecora, ki je kot odvetnik senatnega odseka vodil preiskavo mahinacij wallstreetskih magnatov. Pecora je bil nedavno imenovan za člana newyorškega vrhovnega sodišča.

Napredek zdravilstva

Zdravniška veda se za preteklo leto lahko postavi, da je storila celo vrsto odkritij in korakov naprej, ki bodo imeli za človeško življenje in njegovo zdravje še epohalen pomen. V posebni meri velja ta trditev za področje hormonskega raziskavanja, kjer je pred vsem uspela umetna pridelava (sinteza) moškega in ženskega spolnega hormona, obe snovi, ki imata tako velik pomen v pomladitveni praksi. Seveda pa si znanost danes pomladitev predstavlja malo drugače, nego si jo je mogoče še pred nekoliko leti. Moški spolni hormon naj pomore odstraniti predčasne starostne težave, spolno šibkost, mučno povečanje predstojnične žleze, atrofijo mišic in kar je še takšnih znakov starosti in oslabelega organizma; ženski hormon naj spet prepreči preobilne in neredne nesreče krvavitve, predčasne porode, nesposobnost za porode, v kolikor so ti odvisni od nerednega delovanja ženskih spolnih žlez. Do lanskega leta so oba hormona pridobivali lahko samo v neznatnih količinah z velikanskimi težavami in ga ni bilo znanstvenikom dovolj na razpolago niti za neobhodno potrebne poskuse. Prof. Ružička iz Curiha, ki je odkril sintetsko metodo za pridobivanje neomejenih in cenenih množin moškega spolnega hormona, in goettingenski kemik Butenandt, ki je našel v znameniti soji tako neizčrpen vir za pridobivanje ženskega hormona, sta si torej pošteno zaslužila, da se njiju ime z zlatimi črkami zapiše v zgodovino.

Bolezni, ki so v zvezi s spolom in spolnim življenjem, pa gotovo niso vse povzročene po pomanjkanju spolnega hormona v telesu, dosti jih je, ki izvirajo tudi iz njegove preobilice. In tu je velepomembno odkritje dunajskega kirurga Engla, ki je odkril, da imamo v žlezi češeriki tudi pravcati "hormon nedolžnosti", ki deluje nasprotno nego prva dva in ki med drugim n. pr. preprečuje, da bi otroci spolno prezgodaj dozoreli, kar bi bilo za človekov razvoj usodno. Tudi razne oblike razdražene spolnosti zadržuje ta čudna snov in lahko si mislimo, kakšen pomen bo imela v zvezi s prvo omenjenima v zdravniški praksi.

Zdravniška praksa je v preteklem letu zabeležila tudi velevažne uspehe. Tu bi naštel samo nekatere, kakor Sacklovo metodo zdravljenja strašne duševne bolezni shicofrenije z inzulinom, Holtzovo novo sredstvo proti tetaniji, ki se pojavlja z groznimi krči in mrtvudi tako rada po odstranitvi stranskih ščitnih žlez (to sredstvo je treba jemati stalno), dalje odkritje neke posebne snovi v seči, ki zdravi septično zastrupljenje krvi, odkritje druge snovi v želodčnem soku, ki ureja množino rdečih krvnih telesc in ki vodi do prav tako nevarnih pojavov malokrvnost kakor preobilice krvi, če je v želodčnem soku premalo ali preveč; nadalje so z velikim uspehom začeli uporabljati Szent-Gyorgyev sintetski vitamin C proti skorbutu, krvavitvi dlesni itd. Ameriški, ruski in švicarski praktiki so delali senzacionalne poskuse za obujanje mrtvecev in so imeli tudi nekaj uspeha. Ried je odkril žarke v solnih raztopinah, ki imajo zdravilno moč tudi pri najtežjih primerih sklepnih vnetij; na Dunaju so prvič uspele kulture bacila gobavosti, prof. Brehmer je povzročil veliko pozornost s svojimi poskusi, ki so menda dokončno odkrili povzročitelja raka, odkrili so, da je med bacili plesni in jetike takšna sorodnost, da se morejo prvi spremeniti v druge, itd., itd., res plodno in bogato leto, vsaj v tem pogledu.

Temperament in značaj

Nrav in značaj ustvarjata ono, kar označujemo kot človekovo "voljo", njegovo udejstvovanje, njegovo odločnost v ravnanju. Toda vsa naša dejanja le niso več kot reakcije na naravno ali družabno okolico. Odtod izvira, da je tudi "volja" pod vplivom vsakokratne okolice in se da prav tako vzgojiti. Vzgoja pa je šla pri tem marsikje na napačna pota, ker je ponekod skrbela le za to, da je voljo upogibala, namesto da bi jo v razvoju podpirala in krepila. Drugačna vzgoja volje v šoli in doma, ki upošteva otrokovo stremljenje za praktičnim udejstvovanjem in ga namenoma uvaja v samostojne odločitve, bo ustvarjala ljudi z močnejšo voljo in večjo odločnostjo kot vse dosedanje metode.

Močna volja pa je lahko za posameznika — da tudi za celoto — zelo nevarna, in sicer takrat, kadar je ne vodi razum, ki zabranjuje vsako samo nagonsko, da celo nesmiselno dejanje. Tudi razum se da vzgojiti, in vsa dosedanja šolska vzgoja je bila v glavnem le posvečena pouku, to je vzgoji razuma. Toda tudi ta vzgoja ima svoje meje. Saj vemo, da se s tako odličnim poukom ne moremo iz idiota vzgojiti duševnega velikana. Tudi vzgoja razuma se mora ravnati po danih sposobnostih; zato je treba tudi to vzgojo uravnati po prirojenih sposobnostih, ker je le tako mogoče, da dosežejo gojenec željeni višek v znanju.

Po vsem tem je torej jasno, da so prirojene sposobnosti v značaju, volji in razumu, začrtale za vzgojne možnosti človeka določene meje. Ta omejitev pa velja le toliko, da teh sposobnosti ne moremo sami vcepiti ali v bistvu spremeniti, med tem ko lahko sicer, če izberemo pravo okolico, sami vodimo njihov razvoj in v mnogem vplivamo na vzgojo teh sposobnosti. Seveda pa si v tem pogledu ne smemo zaupati preveč in misliti, da bi mogli morda doseči idealno vzgojo, ki bi ne upoštevala sposobnosti, kakršnih je vsakemur položila v zibelko — mati narava.

P-us v Živ. in sl.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Dramsko gledališče je otvori- o svojo sezono s premijero Ro- tandove drame "Orlič" v do- rem prevodu Frana Albrechta. red leti smo spoznali Rostan- ovo glavno delo "Cyrano de ergerac" v prevodu pesnika O- ona Župančiča (ta prevod spa- a pač med najboljše prevode v erzih tega mojstrskega pre- ajalca!) "Orlič" sicer zaostaja tem delom, a je vendar v jem spet cel Rostand s svoji- i blestečimi verzi in dramatič- im dejanjem; vsebina pa se nas e dojmi tako kakor "Cyrano". lavno osebo je igral Jan prav bro.

Režiser Debevec je nastudi- l Cankarjeve "Hlapce" ter s m nadaljuje z režijo Cankar- vih del. Predstava je dosegla p uspeh in smo nekatere pri- re prvič videli v pravilni in lni interpretaciji.

Za Nušićevo obletnico je gle- lišče nastudiralo njegovo naj- vejšo veseloigro "Žalujoči o- ali", ki je prav dobro uspela smo o delu že zapisali, da poj- kakor vse druge Nusićeve ve- loigre preko mnogih odrov. O ebini dela smo že pisali.

Iz poljske dramatike so upri- rili komedijo "Waterloo" dra- tika Raorta.

Iz češke smo videli "Gugal- o" znane češke igralke in pi- teljice Scheinpflugove. Lani uprizorili njeno komedijo kence", ki je prav dobra lah- komedija in je dosegla velik peh. Zato so zaigrali letos tu- "Gugalnico", ki žanje tudi u- eh, a je mnogo slabša od "O- nca". Opereta v prozi — to bil podnaslov zanjo. Riše in- cijsko guganje: gospa osiro- ši in postane kuharica; kuha- a obogati in postane gospa, e si vlogi samo zamenjata. zadnje osiromaši spet kuhari- ki kot bogatašica sploh ni srečna, in se srečna vrne v hinjo, gospa pa se dobro po- i in postane iz kuharice spet spa. Vmes še dva zaljubljena a, eden mlad, drugi starejši, ave torej dovolj. Vse skupaj je vendarle preveč burkasto zlagano. Igralci so se potru- in brez njihove vneme bi ar še manj uspela.

Gledališče je sklenilo, da v ne- sezonah poda pregled razvo- naše dramatike, ki se je za- z Linhartom, ki je pred leti priredil dve tuji dram- deli za slovenske odre. Po i nemški igri je napisal slo- sko "Županovo Micko" (izšla kana 1790 z naslovom "Shu- ova Mizka"), po francoski aumarchaisovi komediji "Fi- ojeva ženitev" pa je napisal "Ta vesseli dan ali Matiz- se sheni"., "Veseli dan, ali tiček se ženi." "Matiček" je nas bolj znamenit, ker se tu zvesto držal francoskega ori- ala, marveč je presadil ko- dijo v pristno gorenjščino in položil v usta slovenskemu metencu Matičku in njego- ter baronu Naletelu in nje- im, pripisal nekaj novih pri- ov ter se trudil, da napravi edijo verjetno za Slovence. ni ustrezalo našim razme- , je izpustil, kar se mu je o potrebno za naše razmere, pripisal sam. Položil je teme- slovenski dramatiki in tu pri hartu se začenja tudi zgodo- našega oderskega jezika. i njegov odrski jezik je ob- ovanja vreden. Marsikateri dni kesnejši pisatelj pa tu- edanji ne premore tako kle- dramatske govorice, kakor jo postavil v svojih dveh igrah hart.

o so torej sklenili, uprizori- ikel slovenske dramatike od tkov do danes, so za prvo stavo izbrali z vso pravico tička", ki so ga posebno po leta tolikanj igrali po vseh enskih odrih. Za režijo pa edališče pridobili hrvatske- režiserja Gavello, evropsko ega režiserja, ki deluje zdaj rnu. Zrežiral je komedijo no in v mladem igralcu San- odkril spet nove gledališke te. Sancin je igral Matič- ad vse zadovoljivo. Njego- kie Nažiko je igrala Dani- Mira, graščaka Levar, graš- ja Nablocka. Predstava je a zelo lep uspeh.

V kratkem bo proslavil 25-letnico svojega igralskega življenja naš režiser in igralec Milan Skrbinšek, ki je začel svoje življenje na deskah v Trstu, deloval potem menda po vseh odrih Slovenije in države ter zdaj že dolgo vrsto let deluje v Ljubljani kot dober, natančen režiser in kot igralec, pa tudi kot učitelj in izobraževalec mnogih novih talentov. Na vseh večjih odrih Jugoslavije najdete po nekaj njegovih učencev. Skrbinšek je tudi tisti slovenski gledališki praktik, ki je napisal največ člankov o gledališču, o režiji, mimiki, šminkanju (v tem je neprekosljiv mojster), izgovarjavi itd. Za razvoj slovenske gledališke umetnosti zelo zaslužen delavec.

Proslavil bo svoj jubilej v Shakespearjevem delu "Rihard III.", ki ga prav za to priliko prevaja Oton Župančič. Tedaj napišemo še kaj o njem.

V operi pa je dosegla doslej največji uspeh v letošnji sezoni vsekakor Offenbachova opera "Hoffmannove pripovedke". Vse glavne ženske vloge (v treh dejanjih, ki so prav za prav vsako zase enodejanka) poje sopranistka, steber naše opero, umetnica petja in igre Zlata Gjungjenac-Gavella, Hoffmanna poje Gostič, dirigira in režira Štritof, insceniral je opero slikar Božidar Jakac. Režiser Štritof je osvežil partituro, kakor zna le on, na odru pa ustvaril popolnoma novo delo. Staro šablono je zavrgel ter preuredil marsikatero stvar, ter s tem pripomogel do novega uspeha te večno lepe opere. Omeniti moramo tudi basista Rusa Marjana, ki poje Lindorfa in njegove utelesitve, vsekakor težko vlogo, v kateri pa se je potrudil, kar se je mogel.

Tej uspeli operi se je zdaj pridružila še komična opera "Štirje grobijani" italijansko-nemškega komponista Wolfa-Ferrarija. Tekst je povzet po Goldonijevi komediji ter govori o štirih grobijanih, ki vsak po svoje muči in zatira svojo ženo. Opera je tako po glasbeni plati, kakor tudi po uprizoritvi (dobro petje, dobra režija, dobra inscenacija) uspela kakor menda nobena noviteta zadnjih let. To je vsekakor bolj zabavno kakor najboljša opereta, a je umetniško dognana stvar. Publika pridno obiskuje to opero ter je navdušena zanjo. Prepričani smo, da bo ostala trajno na repertoarju naše opere. Omeniti je treba tudi dobri prevod dr. Ivana Šorlija, znanega pisatelja.

Zakaj tolike žrtve? — Poročali smo o nedavni nesreči v rudniku v Trepči v južni Srbiji, ki je zahtevala pet smrtnih žrtev, med njimi slovenskega delavca Struno iz metliške okolice. Zapisali smo tudi, da so nesreče v tem rudniku zelo pogoste in da je rudnik last neke angleške družbe, ki ima polno rudnikov po svetu (Selection Trust, London). Ta družba ima sijajne dobičke in sijajen dobiček ima tudi z rudnikom v Trepči. V decembru je imela družba svoj občni zbor v Londonu ter ugotovila, da je imela v Trepči v letu 1934 nad 36 milijonov čistega dobička! In da pride do takega dobička, zanemarja družba varnostne naprave v rudniku in odtod tolike nesreče in žrtve rudarjev. Družba je začela rudnik v Trepči eksploatirati šele leta 1929. Leta 1930 je znašala produkcija nekaj nad 17 tisoč ton rude, leta 1934 pa je znašala produkcija že nad 589 tisoč ton! Kar je takih dobro idočih rudnikov, imajo vse v lasti inozemska podjetja, vse to je prodano tujcem in njim izročeno na izkoriščanje z delavci vred.

Umrl je v Ljubljani upokojeni finančni svetnik dr. Janko Ponebšek, ki je znan v javnosti posebno kot najbolj izobraženi naš ptičjeslovec. Po rodu je bil iz litijske okolice in že mladega je zanimalo ptičje življenje. Mnogo je študiral o ptičih, ko pa je stopil v pokoj, se je začel zavzemati za ptičjeslovski (ornitološki) observatorij v Ljubljani ter tudi v tem uspel. Vodil ga je Ponebšek sam do smrti, vzgojil pa tudi sinove v to smer ter je njegov zvesti pomočnik bil in bo zdaj njegov naslednik v observatoriju njegov sin Bogo. Pokojni je bil nekaj časa tudi urednik "Lovca". Izdal je prvi del knjige "Naše ujede", drugi del pa je v rokopisu napisan ter bo izšel zdaj po avtorjevi smrti.

Zastrupil se je. — Mladega sedlarskega pomočnika Stanka Modra v Šiški je zastrupil ogljikov dvokis. Delal je pri očimu, sedlarju Visjanu na Celovški cesti, bil je sin Visnjanove žene iz prvega zakona. Ko ga 14. jan. zjutraj ni bilo iz njegove sobice, so vrata odprli in v obraz jim je bušil ogljikov plin. Opazili so na postelji nepremičnega 22letnega Stanka Modra, poleg postelje pa je stala železna posoda in v nji tleče oglje. Fant je bil še živ, a v globoki nezavesti, pa so hitro poklicali reševalce, a preden so ga prepeljali v bolnišnico, je fant že umrl. Gre pač za nesrečo, saj po zatrjevanju domačih ni imel povoda za samomor. Najbrže ga je zeblo, pa je zakuril oglje, ne da bi vedel, kakšne utegnejo biti posledice vdihavanja plina.

"Jutro", ljubljanski dnevnik, je v svoji številki z dne 15. januarja zabeležilo v kulturni rubriki "Ameriški druž. koledar za 1935" ter navaja iz njega seznam slovenskih časnikov v Ameriki, nato pa navaja sotrudnike po imenih in konča beležko takole: "Posebno zanimiva je daljša reportaža Franka Zaitza "O naših ljudeh v severni Minnesoti", ki podaja živahno spisane slike iz življenja naših rudarjev, in industrijskih delavcev in farmarjev v tej deželi ter pripoveduje tudi o njihovem kulturnem in političnem delu. Koledar je obilno ilustriran." — Letos je torej "Jutro" ta koledar vsaj zabeležilo, medtem ko je prejšnja leta šlo kar mimo.

Naga ne more pred sodnika.— Pred nekaj dnevi bi se bila morala zagovarjati pred mariborskim sodiščem 38-letna kočarica Urša Bajkotova od Sv. Lovrenca na Pohorju zaradi tatvine. Na razpravo pa je ni bilo, pač pa je poslala sodišču pismo, da nima ne obleke ne čevljev in da taka ne more v Maribor pred sodnike. Ima tudi štiri otroke, ki jih ne more pustiti same. Zato prosi, naj sodišče preloži razpravo na spomlad, ko bodo lepši dnevi. Sodišče se je preko orožnikov informiralo glede resničnosti navedb v pismu in so orožniki potrdili, da Bajgotova res nima ne obleke ne čevljev in da res ne more nikamor od doma, marveč da tiči vse dni v koči z vsemi otroki vred. Razprava se je zaradi tega res preložila. Toda — ali ta dogodek, ki je pokazal jasno ubožno stanje kočarice, ne bo najbolje pričal na razpravi, da jo je v krajo pognala revščina?

6 let za uboj. — Mariborsko sodišče je pred nekaj dnevi obsodilo 22-letnega delavca Maksa Lamprehta iz Hajdine pri Ptuju na 6 let robije in trajno izgubo državljanskih pravic, ker je lani oktobra ubil Petra Metličarja v prepiru. Večja skupina fantov se je takrat vračala s kožuhanja domov, med njimi sta bila tudi brata Metličarja in Lampreht. Ko so se vračali skozi Spodnjo Hajdino, se je Lampreht spomnil, da ga je Metličar pred časom nekaj ujezil, izzval je prepir, začeli so se pretepati. Med Metličarja in Lamprehta je skočil Peter Metličar, hoteč braniti svojega brata, tedaj pa je Lampreht potegnil nož ter sunil z njim Petra v levo stran prsi. Sunek je bil usoden. Metličar se je zgrudil in kmalu izkrvavel. Obtoženec je dejanje priznal pred sodniki, zagovarjal pa se je s silobranom in izjavo, da ni nameraval ubiti Metličarja. Ker je gotovo, da ni namenoma umoril, ga je sodni senat obsodil na 6 let robije.

Problemi priseljenca

Glede legaliziranja prihoda

Vprašanje: Prišel sem nezakonito v Združene države l. 1919 in sem od tedaj stanoval v Združenih državah, ali l. 1923 sem šel začasno v Kanado in ostal tam dva meseca. Ali pomenja to, da moj zadnji prihod je bil l. 1923 in da radi tega ne morem vložiti prošnje za legalizacijo svojega prihoda?

Odgovor: Taka kratka odsotnost iz Združenih držav se po pravilu ne smatra kot prekinjenje bivanja v Združenih državah, zlasti če prosilec za legalizacijo more dokazati, da se je tedaj nameraval povrniti v Združene države. Le vložite prošnjo za takozvano registracijo prihoda, do katere imajo pravico vsi oni, ki so prišli pred dnem 3. junija 1921.

Nikake imigracijske prednosti za brate ameriških državljanov

Vprašanje: Sem naturaliziran državljan. Ali bi mogel privesti iz Evrope svojega brata, ki je 18 let star, kot priseljenca izven kvote ali v prednostni kvoti?

Odgovor: Ne. Edine izjeme iz kvote tvorijo sledeči sorodniki: Izven kvote: žene ameriških državljanov in njihovi neporočeni otroci pod 21. letom, nadalje možje Američank, ako se je poroka vršila pred dnem 1. julija 1932. Prednost v kvoti imajo le starši ameriških državljanov in možje Američank, ako se je poroka vršila po zgoraj navedenem dnevu.

Državljanski papir z "novim imenom"

Vprašanje: Bila sem naturalizirana pred tremi leti pod svojim dekliškim imenom. Poročena sem in sem sedaj znana pod imenom svojega soproga. Ali se more vpisati moje sedanje ime na državljanski papir?

Odgovor: Ako to zares hočete, morate dobiti novo izdajo državljanskega papirja, za katero morate plačati $5. Prošnjo treba vložiti pri District Director of Naturalization. Morate predložiti poročni list in tudi sedanji državljanski papir. Drugače morate vedno dokazati svojo identiteto s tem, da predložite državljanski papir z dekliškim imenom in svoj poročni list.

Inozemski mornarji

Vprašanje: Dezertiral sem z ladje pred petimi leti in sem od tedaj ostal v Združenih državah. Pravijo, da inozemski mornar ne more biti deportiran po bivanju treh let v tej deželi. Ako je temu tako, morem urediti svoje stanje in prositi za naturalizacijo?

Odgovor: Zmotili ste se. Res je, da pred uzakonitvijo priseljeniške postave od l. 1924 inozemski mornarji niso bili podvrženi deportaciji po treh letih. Ta novi zakon je uvedel določbo, da vsi oni, ki so prišli nezakonito po 1. juliju 1924, so za vedno podvrženi deportaciji. Stvar je bila prerešetana na sodiščih, ker so nekateri bili mnenja, da je določba glede mornarjev še vedno v veljavi. Najvišje sodišče je odpravilo vse dvome in določilo, da inozemski mornar, ki je dezertiral po 1. juliju 1924, je za vedno podvržen deportaciji. Radi tega ne morete legalizirati svojega bivanja, razun ako odpotujete in se povrnete v Združene države kot reden priseljenec s priseljeniško vizo.

S poroko se ne izgubi državljanstva

Vprašanje: Sem ameriška državljanka po naturalizaciji. Zaročena sem z mladeničem, ki je še vedno inozemec. Ali izgubim državljanstvo, če se poročim?

Odgovor: Ne. Odkar je v veljavi takozvani Cable Act, t. j. od 22. septembra 1922, se s poroko ne izgubi niti ne pridobi državljanstva.

Naturalizacija po očetu

Vprašanje: Pred nekoliko leti je moj oče postal ameriški državljan in zato tudi jaz, ker sem bil tedaj mladoleten. Kako bi mogel dobiti svoje lastno državljansko spričevalo?

Odgovor: Ako ste čez 21 let star, morate vložiti primerno prošnjo pri naturalizacijskem uradu. Pristojbina znaša $5. Vposlati morate tudi dve fotografiji.

—FLIS.

SODIŠČE PRIZNALO VAŽNO DELAVSKO PRAVICO

Kalifornijsko vrhovno sodišče potrdilo legalnost stavke in bojkota

Oakland, Cal. — (FP) — Kalifornijsko vrhovno sodišče je te dni podalo enega najvažnejših odlokov zadnjih let, ko je na celi črti vzdržalo legalnost stavke, bojkota in piketiranja.

Vrhovno sodišče je soglasno vzdržalo odlok distriktnega prizivnega sodišča v zadevi stavke restavracijskih delavcev pri Rainbow restavraciji. Proti stavkarjem je lastnik dobil injunkcijo, ki je prepovedovala piketiranje in nagovarjanje k bojkotu.

Distriktni sodnik je to injunkcijo pozneje modificiral in dovolil piketiranje ter bojkotiranje.

Zadeva je šla nato pred državno vrhovno sodišče, ki je vzdržalo odlok prizivnega sodišča na celi črti in šlo še dalje: pojasnilo in raztegnilo je teorijo o stavkah, piketiranju in bojkotiranju.

"Strokovna unija nima le pravice do oklicanja stavke, marveč tudi legalno pravico do organiziranja bojkota v zvezi s stavko", pravi sodišče. Bojkot definira izredno široko. Pravi, da ta pravica ne pomeni le "odtegnitev družabnih in bizniških odnošajev, marveč tudi pravico, da se posluži vseh legitimnih sredstev — s "fair" publiciteto, ustmenega ali pismenega nagovarjanja — da pridobi druge, ki so zainteresirani ali pa naklonjeni njih stvari, da tudi oni odpovedo družabne odnošaje in trgovsko patronažo podjetniku.

"Gredo lahko celo dalj: lahko naprosijo drugega, da preneha patronizirati delodajalca, in če vse to ne pomaga, smejo proti njemu nastopiti z moralno intimidacijo in (moralnim) nasiljem ter mu zagroziti z bojkotom."

Ta odlok je za kalifornijsko organizirano delavstvo velikega pomena, ker napravlja konec injunkcijam — vsaj v teoriji.

Mladina se panta v opičji državi

Nashville, Tenn. — Revolta mladine v tej "opičji državi", ki zahteva odpravo antievolucijskega zakona, čigar posledica je bila obravnava proti Johnu T. Scopesu v Daytonu in katera je vzbudila svetovno pozornost, je dobila velik zamah pod vodstvom komaj 22 let starega C. Andersona, člana državne zbornice.

Anderson je v zbornici predložil zakonski načrt, da se prekliče postava, ki je bila sprejeta l. 1925 in ki prepoveduje pouk o evoluciji v vseh šolah te države. Anderson je dejal, da je predložil zakonski osnutek z namenom, da se zbriše sramota, ki jo je doživela država Tennessee s sprejetjem opičjega zakona in prosekucijo Scopesa.

—Federated Pictures.

Carrie Chapman Catt, ki je predsedovala konferenci, katera se je izrekla za vstop Amerike v svetovno razsodišče, v pogovoru s senatorjem Robinsonom.

Dekleta izpodrivajo kovinarje

Gary, Ind. — Če bodo tudi druge jeklarske družbe pričele posnemati Youngstown Sheet & Tube kompanijo, ki je v tukajšnji jeklarni za pločevino pričela nastavljati delavke, bo kmalu prišlo do tega, da bodo moški zavzeli mesto v kuhinji, ženske pa v jeklarnah.

Tega mnenja je neki član jeklarske unije, ki je filozofično vzel na znanje novo "revolucijo" v jeklarski industriji. V tukajšnji tovarni je omenjena družba uposlila že 400 deklet pri delu, katerega se je nekoč smatralo — in je še — za enega najbolj težavnih poklicev.

VODJE URGIRAJO SKRAJŠANJE DELOVNIKA

Washington. — (FP) — Pred senatni pravosodni odsek so prišli tudi voditelji organiziranih zidarjev in oljnih delavcev ter urgirali sprejetje Blackovega načrta za splošno skrajšanje delovnika na 30 ur v tednu.

Predsednik zidarske unije Harry C. Bates je argumentiral, da je tak zakon potreben, ker so sedanji pravilniki tako elastični, da je njih pomen glede skrajšanja delovnika skoraj ničeven. Pretežna večina pravilnikov daje delodajalcem koncesije, ki raztezajo delovnik daleč preko bazične meje.

Kar se stavbinskih delavcev tiče, niti v "dobrih" časih ne delajo povprečno 30 ur na teden. Nobenega vzroka torej ni, je argumentiral Bates, zakaj naj se ne bi delovnik zakonito znižal na 30 ur v tednu. Citiral je tudi nekaj slučajev v Californiji in Massachusettsu, kjer so stavbinske unije izvojevale 30-urnik s kolektivnim pogajanjem.

Bates si je privoščil tudi Donalda Richberga, načelnika legalnega departmenta NRA in glavnega Rooseveltovega svetovalca, ker je Edison Co. v New Yorku dovolil nižjo mezdo kakor pa znaša unijska lestvica.

Predsednik unije oljnih delavcev Harvey C. Fremming je pa žigosal "industrijske kapitane", ker se odločno drže načela "profitov za vsak oceno." Fremming je senatorjem rekel, da se sedanji "profitni ali kapitalistični sistem ne bo vzdržal na površju, ako ne da delavcem priliko do dela in dovolj visoke kupne sile." Do tega vodi pa le skrajšanje delovnika na 30 ur, je insistiral predsednik organiziranih oljnih delavcev.

UČITELJI ZAHTEVAJO ODSTOP MATTA WOLLA

Chicago.—Na zadnji seji Čikaške delavske federacije so delegatje učiteljske unije št. 346 predložili resolucijo proti Mattu Wollu, tretjemu podpredsedniku Ameriške delavske federacije.

Resolucija žigosa reakcionarnega Wolla radi njegovega članka v neki izmed zadnjih izdaj revije Liberty, v katerem naziva vse progresivne aktivnosti v unijah s komunizmom in neamerikanizmom. Resolucija zahteva od Wolla, da prekliče svojo tirado in napad na napredne vrste unionizma, ali ga naj pa eksekutiva razbremeni mandata. Dasi je resolucija dobila širok odmev med delegati, je bila izročena eksekutivi Čikaške delavske federacije.

Državni pravdnik Tom Courtney je bil na tej seji oficielno proglašen za sovražnika organiziranega delavstva (pri volitvah ga je federacija indorsirala in aktivno podpirala!). Razlog za to je, ker se je Courtney spravil nad unije pod pretvezo, da jih čisti—raketirstva! (unije, katere imajo v rokah res raketirji, so pred njim varne!).

Skoraj ne mine teden, da bi njegovi ljudje ne udrli v urad kakšne unije in odnesli rekorde. Pridružene krajevne unije so dobile navodilo, da pri Courtneyju protestirajo proti njegovi gonji. V njegovih nepostavnih činih ga je že skušala ustaviti Civil Liberties unija, ki stoji na stališču, da mora zakon veljati tudi za državnega pravdnika in policijo.

Napravite vašo dolžnost
Držite preč Flu:

"Flu" je zopet tukaj. Vsakdo bi moral napraviti svoje in paziti, da bolezen ne poseže preglobоko v življenja. "Flu" se kaj rada prijemlje, razun ako pazite, da ste pri dobrem zdravju. Zavarujte vaš sistem in vživajte.

TRINERJEVO GRENKO VINO

katero obdrži vaša čreva odprta. Mnogo zdravnikov ga priporoča. Ako ni znano vašemu zdravniku kaj vsebuje to zdravilo, recite naj piše nam in mi mu bodemo z veseljem poslali formulo. V vseh lekarnah. Jos. Triner Corp., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Odklonite imitacije: zahtevajte Trinerjevo grenko vino. —(Adv.)

HAYES DENTAL OFFICE
ŽE 14 LET V SREDIŠČU MESTA.
Naša posebnost: Zobovje, zlate krone in 1-Day
CENE ZELO ZMERNE.
Uradne ure: 9:00 do 8:00
Tel. Harrison 0751
326 S. STATE ST.
Opposite Davis Store, 2d Floor

LORAIN HOTEL
John Biber, lastnik
324 Ohio Str., Johnstown, Pa.
Rojakom naznanjam, da je zopet otvorjena naša dobropoznana slovenska gostilna s priznano dobro postrežbo v vseh ozirih. Izvrstne pijače in dobra domača kuhinja vedno na razpolago. Posetnikom, veseli dobrodošli!
JOHN BIBER.

—Federated Pictures.

Ko so hitlerjevci zmagali pri plebiscitu v Posaarju, je veliko število nasprotnikov Hitlerjevega režima pobegnilo v Francijo. Slika kaže françoske obmejne stražnike, ki pregledujejo papirje begunov.

Maksim Gorki:

MATI

SOCIALEN ROMAN

— Dovolite! — je dejal in s kratko kretnjo odmaknil na poti stoječe delavce, ne da bi se jih dotaknil. Z očmi je pomežikoval in s pogledom izkušenega ovladovalca ljudi je raziskujoče motril delavske obraze. Pred njim so snemali čepice in priklanjali so se mu — ne da bi ozdravljal, je korakal naprej in sejal med množico tihoto in zmedenost, konfuzen smeh in pritajene vzklike, v katerih se je čutilo otroško kesanje.

Stopal je mimo matere, oplazil njen obraz s strogimi očmi in se ustavil pred kupom železja. Nekdo mu je ponudil roko — ni se je oprijel; prosto, z velikim zámahom telesa se je vzpel kvišku, se vstopil pred Pavla in Sizova in vprašal:

— Kakšen zbor pa je tukaj? Zakaj ste ustavili delo?

Nekaj hipov je bilo vse tiho. Glave ljudi so se zazibale kakor klasje. Sizov je s čepico zamahnil po zraku, zmajal z rameni in sklonil glavo.

— Vprašam vas, zakaj ste ustavili delo? — je zaklical ravnatelj.

Pavel se je vstopil poleg njega in je glasno dejal, kazoč na Sizova in Ribina:

— Nas tri so tovariši pooblastili, da zahtevamo od vas preklic odloka o utrgavanju kopejke . . .

— Čemu? — je vprašal ravnatelj, ne da bi Pavla pogledal.

— Tak davek se nam ne zdi pravičen! — je glasno dejal Pavel.

— Vi vidite v moji nameri glede osušitve močvirja le željo po izkoriščanju delavcev, ne pa skrbi za zboljšanje njihovega položaja? Ali ni tako?

— Tako je! — je odgovoril Pavel.

— In kaj pravite vi? — je vprašal ravnatelj Ribina.

— Vsi smo enega mnenja! — je odgovoril Ribin.

— In vi tudi, moj ljubi? — se je ravnatelj obrnil k Sizovu.

— Tako je; prosim vas: pustite nam vendar to kopejko!

In zopet je Sizov sklonil glavo in se kakor grešnik nasmejal.

Ravnatelj je z očmi počasi preletel množico in zmajal z rameni. Potem je raziskujoče pogledal Pavla in mu dejal:

— Glejte, vi ste dosti inteligenten — ali tudi vi ne uvidite, da je to moje delo koristno?

Pavel je glasno odgovoril:

— Če osuši fabrika močvirja na svoj račun — vas bodo vsi razumeli!

— Fabrika se ne peča s človekoljubjem! — je suho pripomnil ravnatelj. — Ukazujem vsem, da se nemudoma podaste na delo!

Zlezel je zopet previdno dol s kupa, ne da bi koga pogledal

V množici je nastal nezadovoljen vrišč.

— Kaj? — je vprašal ravnatelj in se ustavil.

Vsi so umolknili, le od daleč je prihajal osamljen glas:

— Sam delaj! . . .

— Če v petnajstih minutah ne začnete z delom — bom dal vsem zapisati kazen! — je suho in razločno odgovoril ravnatelj.

Skozi množico je odšel, a sedaj je vzniklo za njim gluho mrmranje, in čim bolj se je potapljala njegova postava v množici, tem glasnejše je bilo kričanje.

— Govori ž njim!

— To je pravica! E, revščina . . .

Pavlu so klicali:

— Hej, zakonodajalec, kaj pa sedaj?

— Ti si govoril na dolgo, pa je prišel ravnatelj in je — vse podrl!

— No, Vlasov, kaj pa sedaj?

Ko je vpitje postajalo vse krepkejše, je Pavel izjavil:

— Predlagam, sodrugi, da ustavimo delo dotlej, dokler ne prekličejo kopejke . . .

Vznemirjeno so zaplesale besede po zraku.

— Kaj misliš, da smo bedaki!

— To se mora zgoditi!

— Stavka?

— Zaradi kopejke!

— Kaj pa? Dobro, pa stavka!

— Vsem gre za vrat . . .

— Kdo pa bo delal?

— Ljudje se že najdejo!

— Judeži?

— Vsako leto dam tri rublje šestdeset kopejk za komarje . . .

— Vsi tako!

XIII.

Pavel je zlezel s kupa in se vstopil poleg svoje matere.

Vsi naokrog so kričali, drug z drugim se prerekali in razburjeno klicali.

— Stavke ne izvedeš! —je dejal Ribin pristopivši k Pavlu. — Dasi so ljudje željni kopejke, so vendar zelo plašni. Tristo jih utegne stopiti na tvojo plat, več ne. Tak kup gnoja ne vzdigneš na enih vilah . . .

Pavel je molčal. Pred njim se je majalo ogromno, črno obličje množice in mu zahtevajoče gledalo v obraz. Srce mu je nemirno bilo. Vlasovu se je zdelo, da so vse njegove besede brez sledu zginile v ljudeh, kakor redke kaplje dežja, ki padajo na zemljo, razhrebano od dolge suše. Drug za drugim so hodili delavci k njemu, hvalili njegove besede, izražali dvome o uspehu stavke, tožili o nezavednosti ljudstva glede lastnih interesov in lastne sile.

Domov je odšel, ves žalosten in utrujen. Za njim sta šla mati in Sizov, a zraven njega je korakal Ribin in mu godel na uho:

— Dobro si govoril, ampak — ne k srcu. Treba pa je iskro vreči v srce, v njegovo globino. Ljudi ne pridobiš z razumom, obuvalo jim ni po nogi — pretesno jim je in preozko! Ne obujejo ga. In če ga tudi obujejo — takoj ga pošvedrajo. Tako je!

Sizov je govoril materi:

— Čas je nam, starcem, da se podamo na pokopališče, Nilovna. Nov rod vstaja . . . Kako smo živeli? Po kolenih smo se plazili in do zemlje smo se priklanjali. A sedaj so se ljudje . . . izpametovali, ali pa se še hujše motijo kakor mi . . . podobni nam niso nič. Mladina govori z ravnateljem, kakor s tovarišem . . . da. Eh, če bi moj Matej živel . . . Do svidenja, Pavel Mihajlov . . . dobro si se postavil za ljudi! Daj Bog . . . da najdeš kak izhod . . . daj Bog! Odšel je.

— Le umirajte! — za zamrmral Ribin. — Saj niste ljudje, ampak zamazek . . . za zamazanje špranj. Ali si opazil, Pavel, kdo je najglasnejše kričal, da je odposlati tebe? Tisti, ki pravijo, da si socialist, puntar . . . ravno tisti! V nesrečo pode človeka . . . in potem pravijo: prav se mu godi.

— Po svoje imajo prav! — je dejal Pavel.

— Tudi volcje imajo prav, če raztrgajo tovariša . . .

Čemerno je bilo obličje Ribina in glas se mu je neobličajno tresel.

— Goli besedi ljudje ne verjamejo . . .

(Dalje prihodnjič.)

Dragocen spomin

Franc. napisal Francois de Rive

"Najzvišenejše na ljubezni ni minljivi trenutek uživanja, temveč spomin nanjo", je rad dejal Feromier, ljubezniv star gospod. In pri neki priložnosti nam je povedal svojo življensko zgodbo:

Bil sem blazno zaljubljen v neko žensko. Še danes jo ljubim, čeprav je ni več med živimi. Ko mi je s svoje smrtne postelje poslala poslednjo sporočilo, so bili nemara njeni lasje prav tako beli kakor moji danes. Toda v moji predstavi je ostala večno mlada, bleščeča lepota, kakor sem jo nekoč poznal.

Živel sem takrat kot mlad odvetnik v Rouenu. Moja oboževanka je bila žena inženirja R., slavljena lepotica rouenske družbe.

Suzana je bila ena tistih popolnih lepot, o katerih reče človek na prvi pogled: "Ne, saj ni mogoče, da bi mogla ostati ta ženska zvesta samo enemu moškemu." Takšne požélenja vredne ženske zmerom oblegajo oboževalci—večni slavospevi in oboževanje pa prej ali slej tudi čednost strmoglavijo. Ne bom vam popisoval muk, ki sem jih prestajal zraven svojih tekmecev, dokler se mi ni nekega dne nasmejala sreča. Zmaga mi je prišla docela nepričakovano in najbrže tudi nezasluženo. Lepa žena je očividno le zato postala moja, ker sem bil slučajno v njeni bližini, ko je zreli sad čednosti moral pasti z drevesa.

Brezumna strast me je prevzela. Da nisem nikoli dosegel svojega grešnega namena, bi bil najbrže manj trpel. Ljubil sem to žensko, da ne morem povedati kako, in na vsakogar sem bil ljubosumen, najbolj pa na njenega moža. Mrzil sem ga, njega, ki sem bil prej do njega čisto brezbrižen, njega, ki najine izdaje niti slutil ni.

Le redko sva se lahko shajala, in sicer le tedaj, kadar je inženir R. odpotoval po opravkih. Bila sva oprezna, čeprav naju ni nihče imel na sumu, najmanj njen mož, ki je videl v svoji ženi pravo svetnico. Sleherni novi objem je stopnjeval mojo strast malone do blaznosti.

"Suzana," sem rekel nekega dne ljubljeni ženi, "daj se ločiti. Če me imaš res rada, boš tudi pripravljena deliti moje skromno življenje. Tako bo najina sreča popolna in neskaljena."

"O, ti neumni fante! Da sem tvoja žena, me niti od daleč ne bi tako ljubil. Prepovedan sad je dvakrat slajši . . ."

Ko sem se neke viharne zimske noči poslovil od oboževane žene in sem stopal proti domu, je z elementarno silo vstala v meni misel na smrt. Ljubezen in smrt—kako blizu sta vendar ti dve čuvstvi drugo drugemu! Nisem dolgo pomišljal; moji razdraženi živci so še pospešili sklep. Napisal sem svoji prijateljici dolgo poslovilno pismo—in potem je sostanovalce zbudil strel iz revolverja. Še dobro se spomnim vseh okoliščin: kako so me sostanovalci vsega okrvavljenega vzdignili s tal in položili na posteljo, potem so pa prišli ljudje z rešilne postaje in me med splošno pozornostjo odpeljali . . .

Toda mladostna žilavost mi je pomagala na noge. Skandal je bil pa kajpada velik. Moje pismo so sicer (tako sodim) neodprto poslali naslovljenki, toda vzrok samomora ni mogel ostati prikrit. Ko sem okreval od rane, sem moral zapustiti mesto. Od tistih dob živim v Parizu.

Inženir R., ki je svojo ženo oboževal, je bil trdno prepričan, da se ni najima ljubezen nikdar izpozabila v greh . . .

•

Nekaj časa nato so prišla prva Suzanina pisma. V tistih vrsticah se mi je tako silno razodel ves žar ljubečega srca, da sem hotel pri priči stopiti v vlak in odhiteti k njej. Toda v poslednjem trenutku sem se premislil; že zaradi Suzane tega ne smem storiti. Moral sem za zmerom živeti daleč od ljubljene žene in se zadovoljiti z besedami, ki jih bo napisala njena drobna ročica.

Pisma so prihajala drugo za drugim. Čudovite so bile te njene vrstice, neprisiljene, polne duha in ljubezni. Sleherni list mi je pričaral pred oči ideal. Telo je počasi zapadalo v pozabljenje — v spominu mi je ostala le še duša: najvzvišenejša, najčistejša ljubezen.

Nekega dne — kakšna štiri leta nato — mi je Suzana pisala, da pride s svojim možem za nekaj dni v Pariz. Prvi trenutek sem bil od veselja kakor iz uma: spet bom videl oboževano bitje, čeprav samo iz daljave — saj govoriti ne bova mogla drug z drugim. Toda moje veselje se je le prehitro izpremenilo v bolest. Neka nedopovedljiva tesnoba me je prevzela: nemara so jo ta štiri leta zelo izpremenila? Štiri leta so dolga doba v ženskem življenju: strah me je postalo, da me ne bi svidenje streznilo.

Dan njenega obiska se je bližal . . . in štiri in dvajset ur pred njenim prihodom — sem "moral" po nujnih opravkih v Havre . . .

Pozneje sem si delal bridke očitke zaradi svoje strahopetnosti; danes sem pa zadovoljen, da sem tako ravnal. V moji predstavi je ostala ljubljena žena večno mlada, a prav gotovo bi se mi nekaj utrgalo v duši, če bi jo bil srečal s sledovi let na obrazu.

Tako je pa Suzana zame za zmerom ostala dvajsetletna mladost . . . (m. o.)

Resnica in resnica je dvoje

Napisal Andre Maurois

Veliki procesi so boj na življenje in smrt, boj med "pravico" in "krivico". Od tega kdo zmaga, je odvisna usoda človeka pred sodniki. Na obeh straneh so glavno orožje izpovedbe prič. Kako utegne to orožje obtoženca po nedolžnem pokopati, nam v naslednjih vrsticah nazorno razlaga slavni francoski pisatelj.

Če sodnik koga zasliši o stvari, ki je bila v trenutku, ko ji je bil priča, zanj docela nezanimiva, je pozneje postala velevažna kot člen v usodni aferi — me vselej osupi nenavadna točnost nekaterih odgovorov. "Kje ste bili takrat? Ali je bil mož, ki vas je vprašal za pot, visok ali majhen?" Kar se mene tiče: če bi me vprašali, kako so bili oblečeni potniki, ki so se včeraj peljali v istem oddelku kakor jaz; kakšen je bil sprevodnik, ki mi je preščipnil listek, ali mu je bilo dvajset let ali šestdeset, ali je imel brke ali ne — vam moram odkrito povedati, da ne bi mogel na nobeno teh vprašanj niti približno odgovoriti.

Morda imam slabši spomin kakor večina mojih bližnjih, a ne verjamem. Spomnim se, da sem nekoč bral zgodbo o profesorju prava, ki je predaval o pričevanju in je brez vednosti svojih slušateljev vprizoril tale napad. Iznenada, sredi predavanja, so se odprla vrata učilnice in vstopil je neki moški. Stekel je k profesorju, ga dvakrat ali trikrat rahlo udaril po plečih in še preden se je le eden izmed očividcev utegnil zavesti od osuplosti, spet zbežal. Nekaj učencev je seveda hotelo planiti za njim, toda profesor jih je ustavil.

Pustite ga", jim je rekel, vso stvar sem sam vprizoril. Nu, pa recimo, da me je hotel ta mož umoriti. Vi vsi ste bili priče. Zato boste vzeli kos papirja in mi popisali zločinca. Potem bomo pa videli, najprej ali se vaši popisi ujemajo med seboj, in potem, ali so v skladu z resničnostjo, ki mi je — kakor sami veste — natanko znana."

Učenci so res napisali odgovore in profesor je ugotovil, da so zelo različni. Toda ena reč jim je bila le skupna: vsi so videli v možu nevarnega patrona, oblečen se jim je zdel kakor pocestni razbojnik, na glavi, so rekli, je imel čepico in na nogah težke, nerodne čevlje. Profesor jih je vprašal, ali je imel rokavice; skoraj vsi so odločno izjavili, da ne.

Ko je profesor zbral ta "pričevanja", je dal poklicati "zločinca", ki je med tem po poprejšnjem dogovoru s profesorjem čakal na hodniku. In slušatelji so z neizmernim začudenjem ugotovili, da je napadalec zelo spodobno in elegantno oblečen gospod z brezhibno melono na glavi. Na rokah je imel rokavice, na nogah lakaste čevlje in njegov obraz je že od daleč izdajal dobrodušnega človeka, ki še muhi ne bi mogel storiti hudega.

Ali je mogoče, da je to isti človek? Profesor je s častno besedo potrdil. A kako so ga potem mogli skoraj vsi videti tak drugačnega?

Zato ker jih je v tistih nekaj sekundah mnogo bolj prevzel nepričakovani pripetljaj kakor pa pravo spoznanje; zato so videli tisto, kar so mislili, da vidijo. Ali natančneje: videli niso ničesar — ko je bilo treba pričevati, jim je pa podzavestno modrovanje obudilo v spominu prizor, kakor naj bi se bil najverjetneje odigral. "Bil je zmožen napasti našega profesorja za katedrom — torej je moral biti klasične razbojniške zunanjosti." Na isti način so v zaral biti klasične razbojniške zugleži videli v kozakih krvoločne razbojnike, ker so jih želeli take videti.

Ali se sposobnost pričevanja da razviti in priučiti? Kipling pripoveduje v "Kimu", kako poročevalski urad oblikuje nekega dečka, da napravi iz njega vešča opazovalca. Naučiti se mora cele vrste iger, ki urijo pozornost. Tako na primer vrže učitelj na mizo celo vrsto različnih predmetov, igrač, majhnih kipcev, orožja itd. Otrok jih sme gledati nekaj trenutkov, potem jih pa pogrnejo s prtom in deček jih mora po spominu našteti in popisati. Čim več si jih je zapomnil, tem lepše ga potem nagrade.

V Fezu (Maroko) sem gledal arabske policiste; njihova edina naloga je opazovati mimo idoče in si vse obraze ohraniti v spominu. Če se pripeti kakšna tatvina, vam ti stražniki s svojim neverjetnim spominom verno popišejo slehernega sumljivca. Sploh imajo preprosta ljudstva popolnejši spomin kakor civiliziranci; ni čudo, ko se pa ne morejo zanašati na umetne pripomočke kakor zapisnike, fotografske aparate in slične reči.

V Evropi je pri povprečnem človeku in v običajnih okoliščinah zmožnost pozornosti zelo majhna. Prav tako kakor oni profesorjevi slušatelji popiše skoraj vsaka priča ne tega, kar je videla, temveč tisto, kar je mislila, da je videla. Jules Renard pripoveduje zgodbico o deklici, katere roditelja sta v njeni navzočnosti govorila o kači, ki sta jo videla na vrtu. "Čisto slil sem, da je bič, ki ga je vozmirna je bila", pravi oče. "Minik pozabil." — "Da", pritrdi Berta, "prav takšna je bila kakor bič." — "Ti pa molči", jo zavrne mati. "Ti nisi ničesar videla, saj si bila na drugem koncu hiše". — "Pa sem le videla", ugovarja užaljeno Berta. "Ne sicer biča, pač pa njegov držaj."

Koliko prič je prav takih kakor ta otrok! Tisti moški in tiste ženske, ki hočejo nekaj vedeti iz same želje, da pridejo do besede, so nevarne priče. Nevarni za druge, ker so zmožni zatrjevati stvari, o katerih nimajo pojma, in tako spraviti gosposko na krivo pot. Nevarni pa tudi samim sebi, ker se ujamejo v lastne laži in potem vidijo, da morajo še dalje lagati, če naj podpro svoje prve laži.

Ravno nasproten tip je priča, ki je res nekaj videla, pa se ne upa izpovedati, ker bi morala, da utemelji svojo navzočnost na dotičnem kraju, izdati svojo lastno skrivnost. Ne samo v romanih, tudi v resničnem življenju se je že zgodilo, da morilcu tako dolgo niso prišli na sled, ker sta bila edini skriti priči dva zaljubljenca, ki sta se bala svetu razodeti svojo srčno skrivnost.

Nauk iz vsega tega: pričevanja je treba zmerom previdno presojati, zakaj natančna izpovedba nikakor ne treba, da bi bila tudi resnična. (jc)

V hotelu

Sluga: "Oprostite — ali ste vi tisti gospod, ki se hoče ob šestih odpeljati?"

Gost (dremavo): "Da, jaz!"

Sluga: "Nu, potem pa kar dalje spite — vlak je že odšel!"

•

Začetnica

"Takšna nesramnost! Učenca gledate, kako vas povzdiguje v nebesa, vratarja, kako vas obožuje, prokurista, kako vam dvori, knjigovodja vas spremlja domov, šef vam prinaša cvetice, šefov sin plačuje dolgove za vas in njegov oče vas poljublja — — pa pravite, da ste začetnica?!"

—Federated Pictures

Slika kaže telegrafski drog in žice pred sodnim poslopjem v Flemingtonu, kjer se vrši obravnava proti Hauptmannu, ki je obtožen ugrabljenja in umora Lindberghovega otroka.

Moderna mladina

Lojzek pride prvič iz šole. Mama ga vpraša, kako mu je ugajalo v razredu. Mali mož ni nič kaj navdušen:

"Moj tovariš na desni je prav prijazen fantek, tudi nad levim sosedom se ne morem pritožiti. Toda tisti pred menoj, ki stoji za pultom — tisti pa ne more biti kaj posebnega, meni gre kar na živce: saj nič ne ve in venomer nas izprašuje!"

•

Predniki

"Papa, kaj so to, predniki?"

"To bi pa res že lahko vedel! Jaz sem na primer tvoj prednik, pa ded tudi."

"Zakaj se pa potem ljudje t... ko postavljajo s svojimi pr... niki?!"

•

Višek profesorske raztresen...

Profesor stopi v razred. I... gre proti odru, zagleda na t... sliko, ki jo je napravil neki ... čenec: njegov lastni portret.

"Ah, res, saj sem že tu," potrka profesor raztreseno ... čelu. "Potem grem pa la... domov."

In se res obrne in gre.

•

"Gospod Milavec, ne st... neprestano pri oknu! Če bo ... tem kdo dol padel in bom vp... šal kdo, spet nihče ne bo h... biti."

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta k... šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. ... Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno leto na... nino. Ker pa člani še plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim t... šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za č... S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini ... ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	$6.00
1 tednik in	4.80
2 tednika in	3.60
3 tednike in	2.40
4 tednike in	1.20
5 tednikov in	nič
Za Cicero in Chicago je	...
1 tednik in	...
2 tednika in	...
3 tednike in	...
4 tednike in	...
5 tednikov in	...
Za Evropo je	$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali M... Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S... ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, ... moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dn... Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati d... vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo m... datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov ... družine:

2) .....Čl. društva št.....

3) .....Čl. društva št.....

4) .....Čl. društva št.....

5) .....Čl. društva št.....

Mesto .....Država .....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

AGITIRAJTE ZA "PROSVETO!"

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopis... knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatsk... slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugi...

•

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANST... S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na šelje tudi vse ustmene pojasnila